

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.)
Sędziowie:	SA Elżbieta Gawda SA Elżbieta Czaja
Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Goluch-Nikanowicz	

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2013 r. w Lublinie

sprawy ze skargi A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 1 marca 2012 roku wydanym w sprawie III AUa 104/12

w przedmiocie wypłaty emerytury

I. zmienia częściowo: wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 1 marca 2012 roku wydany w sprawie III AUa 104/12 oraz wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 6 grudnia 2011 roku wydany w sprawie VIII U 3791/11 oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 14 września 2011 roku znak (...) i ustala A. K. prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku oraz zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz A. K. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

II. uchyla wymienione w punkcie I wyroki w pozostałej części i umarza postępowanie;

III. wniosek o wypłatę odsetek przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L..

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni A. K. wniosła w dniu 17 stycznia 2013 roku skargę o wznowienie postępowania w sprawie III AUa 104/12 zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 1 marca 2012 roku oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 6 grudnia 2011 roku w sprawie VIII U 3791/11 oddającego odwołanie do decyzji organu rentowego o wstrzymaniu wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku. Jako podstawę skargi wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku o niezgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku w zakresie, a jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Domagała się wznowienia postępowania oraz wznowienie zawieszony wypłaty świadczenia wraz z należnymi odsetkami.

W piśmie procesowym z dnia 8 lutego 2013 r. wnioskodawczyni ograniczyła swoje żądanie domagając się wypłaty świadczeń za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 22 listopada 2012 r., gdyż od tej daty organ rentowy wznowił wypłatę emerytury. Skarżąca domagała się wypłaty zaległych świadczeń wraz z odsetkami.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Decyzją z dnia 14 września 2011 roku organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wstrzymał A. K. wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 roku. Podstawą wydanej decyzji był przepis art.103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprowadzony do ustawy przepisem art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz.1726) z dniem 1 stycznia 2011 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 6 grudnia 2011 roku oddalił odwołanie wnioskodawczyni od tej decyzji, natomiast apelacja od tego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 1 marca 2012 roku. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczyni A. K. w dniu 29 kwietnia 2009 roku złożyła wniosek o emeryturę. W chwili składania wniosku pozostawała w stosunku pracy z Uniwersytetem M. S. w L.. Decyzją z dnia 2 lipca 2009 roku organ rentowy przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2009 roku. Wypłata świadczenia była kontynuowana do dnia 30 września 2011 roku. Z dniem 1 stycznia 2011 roku z mocy art.6 ust.2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz.1726) do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został dodany przepis art.103a, który stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Zgodnie z przepisem art.28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie ustawy przepisy ustawy stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r. W oparciu o ten przepis organ rentowy wydał decyzję z dnia 14 września 2011 roku wstrzymującą wypłatę emerytury wnioskodawczyni z dniem 1 października 2011 roku, ponieważ wnioskodawczyni nadal pozostaje w zatrudnieniu w Uniwersytecie M. S. w L..

Wnioskodawczyni w skardze o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 2012 roku jako podstawę skargi wskazywała przepis art. 401¹ kpc powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego orzekający o niezgodności przepisu art.28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie w sprawie III AUa 104/12.

Stosownie do treści art. 405 k.p.c. do wznowienia postępowania z przyczyn nieważności oraz na podstawie przewidzianej w art. 401¹ k.p.c. właściwy jest sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, a jeżeli zaskarżono orzeczenia sądów różnych instancji, właściwy jest sąd instancji wyższej, co w stanie faktycznym sprawy oznacza właściwość Sądu Apelacyjnego.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. (Dz.U.2012.1285) orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Konsekwencją tego wyroku z dniem 22 listopada 2012 r. przepis art. 103a w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw utracił moc obowiązującą w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oceniając skutki wyroku Trybunał wypowiedział się, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz.U. z 2012 roku, poz. 1285).

W świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r. V CO 43/08 LEX nr 564856, wyrok z dnia 21 listopada 2006 r. II PK 42/06 LEX nr 950622).

Art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) stanowi, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (...) w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r. Z kolei wymieniony art. 6 pkt 2 dodał po art. 103, art. 103a w brzmieniu „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.” Art. 28 cyt. ustawy uchwalony został w dniu 16 grudnia 2010 r., zatem od tej daty został wyrugowany z porządku prawnego, z powodu jego niezgodności z art. 2 Konstytucji ale, jak wynika z orzeczenia Trybunału, tylko w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2012r. – bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Dodać przy tym należy, iż warunek rozwiązania stosunku pracy nie obejmował samego nabycia prawa do emerytury ale był warunkiem wypłaty świadczenia.

W stosunku do ubezpieczonych objętych rozstrzygnięciem Trybunału należy zatem dokonać rekonstrukcji stanu prawnego, powracając do stanu jaki obowiązywał zanim do ustawy o emeryturach i rentach z FUS został dodany art. 103a cyt. ustawy. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. Nr 228, poz.1507) uchylony został z dniem 8 stycznia 2009 r. ust. 2a art. 103 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 37 pkt 5b cyt. ustawy). Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 1 stycznia 2011 r. przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a – z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...).

Ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia. W

związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane.

Z mocy art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) przepis art. 103a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie - poczynając od dnia 1 października 2011 r., dlatego też od tej daty organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury. Tym samym od tej daty wnioskodawczyni zachowała prawo do wypłaty świadczenia.

Uwzględniając skargę o wznowienie postępowania Sąd Apelacyjny na mocy art. 412 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego i wyrok Sądu Okręgowego oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i ustalił wnioskodawczyni prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. Sąd Apelacyjny na mocy art. 109 § 1 k.p.c. zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni poniesione w sprawie III AUa 435/12 koszty postępowania apelacyjnego.

Za okres objęty żądaniem wypłaty świadczenia od dnia 22 listopada 2012r. Sąd Apelacyjny uchylił własny wyrok jak i wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie i w tym zakresie umorzył postępowanie w trybie art. 477¹³ k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Pozwany zaspokoił częściowo żądanie skarżącej podejmując wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 r., zatem w tym zakresie postępowanie podlega umorzeniu.

Wniosek o ustalenie prawa do odsetek został przekazany do rozpoznania pozwanemu organowi rentowemu w trybie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., zgodnie z którym jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Jeżeli zatem po wniesieniu odwołania zostanie zgłoszone nowe żądanie, to sąd nie może go rozpoznać ale jest zobowiązany przekazać żądanie do rozpoznania organowi rentowemu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 r. II UKN 622/98 OSNP 2000/15/591 oraz z dnia 26 maja 2011 r. II UK 360/10 LEX nr 901610). Decyzja będąca przedmiotem postępowania odwoławczego w niniejszej sprawie nie zawierała rozstrzygnięcia o odsetkach, stąd też żądanie ustalenia prawa do odsetek należało przekazać organowi rentowemu do rozpoznania.